

MIT DEMONTAT

VĂ AVERTIZĂM CĂ MESAJUL URMĂTOR VĂ POATE AFECTA EMOȚIONAL...

...dar ați continuat să citiți, nu-i așa? Același lucru se întâmplă în numeroase inițiative de prevenire a criminalității prin care oamenii sunt avertizați în legătură cu posibilele consecințe ale comportamentului lor, fie în calitate de contravenient, fie în calitate de victimă. Într-adevăr, tacticile bazate pe teamă se întâlnesc frecvent în demersurile de prevenire a criminalității și se presupune că sensibilizarea cu privire la posibilele riscuri și daune va descuraja comportamentul respectiv.¹ Însă nu întotdeauna se întâmplă astfel. Din contră, tactica poate fi contraproductivă. Însăpământător, nu-i așa?

SPERIETURILE MENITE SĂ ÎNCURAJAZE COMPORTAMENTUL CORECT

Le întâlnim în numeroase forme diferite, de la vizitele confrunționale în închisoare până la abordările mai educative, bazate pe date concrete și la programe care folosesc tehnologia modernă pentru a reconstitui experiența arestării sau a aplicării pedepsei, însă ideea este aceeași: să îi confruntăm pe oameni cu cele mai grave consecințe pe care le-ar suferi dacă ar comite infracțiuni, pentru ca teama să îi determine să respecte legea. Cu toate acestea, amenințarea oamenilor cu asemenea consecințe poate produce un efect contrar, după cum vom explica aici, generând tocmai comportamentul pe care intenționează să îl prevină.

CONȘTIENTIZAREA

Campaniile de conștientizare sunt frecvente în inițiativele de prevenire a criminalității. Ideea este simplă și ușor de reprodus, însă nu se justifică cu adevărat. În combinație cu eforturile de conștientizare se folosesc adesea tactici de înspăimântare. Se presupune că creșterea înțelegerii unei anumite probleme și a riscurilor potențiale îi va determina pe oameni să aleagă comportamentul dorit. Aceasta pare a fi o soluție pentru diverse probleme legate de criminalitate. Cu toate acestea, simpla conștientizare a riscurilor nu este o soluție eficace.

Vă interesează cum să preveniți în mod eficace criminalitatea prin conștientizare? Consultați aceste publicații și încorporați conștientizarea într-o abordare integrată mai amplă.

> Instructajul „Preventing the Victimization of Minors in the Digital Age: Awareness-Raising and Behavioural Change” <https://eucpn.org/toolbox15-victimisation>

> Mit demontat: „Conștientizarea nu strică niciodată, nu-i așa?”
<https://eucpn.org/mythbuster-awarenessraising>

Să luăm ca exemplu „Scared Straight” (îndreptat prin sperietură), probabil cea mai jalnică inițiativă de prevenire a criminalității dintre toate. Concepută inițial de către deținuți din SUA condamnați la detenție pe viață, care voiau să ofere ceva în schimb comunității, aceasta duce tineri să viziteze o închisoare. Obiectivul este ca aceștia să vadă cum ar arăta viitorul lor dacă ar alege o viață în afara legii. Ghidați prin acest spațiu de către deținuți și paznici agresivi verbal și chiar fizic, se speră că sperietura îi va determina pe acești copii să aleagă comportamentul dorit: că se vor îndrepta în urma sperieturii.²

Care este problema cu acest mod de gândire? Nu funcționează. Deși ar putea părea că funcționează, dând impresia că acești copii învață o lecție foarte necesară, s-a demonstrat că varianta inițială a programului Scared Straight și reiterările sale mai recente și mai prietenoase sunt ineficace, ba chiar mai nocive decât absența oricărei acțiuni.³ O risipă de resurse valoroase, care ar fi putut fi folosite mai bine.⁴

Din nefericire, înspăimântarea continuă să fie un mecanism de prevenție larg răspândit în întreaga Uniune Europeană, în diferite forme și în alte domenii, precum prevenirea consumului de droguri.⁵ În ciuda dovezilor contrare clare, este larg răspândită convingerea că amenințarea unei pedepse grave va speria oamenii suficient încât să nu comită o infracțiune. Dacă nu este eficace la prevenirea criminalității, de ce continuă să fie susținută? Putem face doar presupuneri, de la nevoia de a da un răspuns dur criminalității la nevoia de a arăta că se face ceva sau chiar la faptul că unii actori pur și simplu au investit prea mult capital politic și/sau economic pentru ca metoda aceasta să eșueze.⁶

Etic ar fi să se evalueze aceste inițiatives după impactul lor, pentru a garanta buna utilizare a resurselor publice. Dacă rezultatele sunt pozitive, e excelent! Dacă se dovedesc a fi negative (și avem motive să presupunem că așa este), atunci ar trebui să se tragă concluziile corecte: eliminarea treptată a proiectului. Orice alt demers este pur și simplu periculos și lipsit de etică: acestea sunt, *de facto*, experimente necontrolate și potențial dăunătoare cu copii.⁷

DAR DE CE NU FUNCȚIONEAZĂ? O NOUĂ PERSPECTIVĂ ASUPRA DESCURAJĂRII

Putem să susținem că ceva nu funcționează, însă dacă vrem să avansăm în direcția unor abordări eficace, trebuie să explicăm de ce. Analizăm astfel mecanismul esențial al modului în care aceste abordări se concentrează pe severitatea unei posibile pedepse și pe a le prezenta copiilor consecințele cele mai grave pe care le-ar putea suferi dacă ar comite o infracțiune: descurajare.⁸

Numărându-se printre cele mai vechi mecanisme de prevenire a criminalității – ideea își are originile la filosofii iluminiști Beccaria și Bentham –, descurajarea funcționează pe baza amenințării pedepsei.⁹ Se poate susține că descurajarea este cea mai importantă funcție preventivă a sistemului de justiție penală¹⁰, dar amenințarea unei pedepse ar putea veni și din surse informale, cum sunt părinții, anturajul sau o comunitate.¹¹

Pentru ca descurajarea să funcționeze, aceasta trebuie să încline balanța costuri-beneficii în favoarea comportamentului dorit, adică a comportamentului care nu încalcă legea. Există trei condiții în această privință: pedeapsa trebuie să fie suficient de aspră, dar totuși proporțională; trebuie să vină la o perioadă suficient de scurtă după comiterea infracțiunii; și trebuie să existe certitudinea că va urma această sancțiune. Aceste trei condiții se întăresc reciproc, ceea ce înseamnă că o sentință drastică va avea un efect slab de descurajare dacă este aplicată rareori.¹²

Tocmai acest aspect a fost ținta criticii filosofilor iluminiști. Aceștia au susținut că abordarea de „a răspunde cu asprime criminalității” era inerent greșită, deoarece sentințele mai grele nu duceau la un efect preventiv.¹³ Cercetările recente coroborează aceste argumente din vechime și confirmă că certitudinea că va urma o pedeapsă este elementul cel mai eficace pentru prevenirea criminalității. Mai mult, când analizăm cum funcționează efectiv și cum este percepută această certitudine a pedepsei, vedem că ea este condiționată de probabilitatea de a fi prins. Cu alte cuvinte, riscul imediat de a fi prins pare a fi cel mai relevant pentru prevenirea criminalității.¹⁴

Așadar, de ce nu funcționează Scared Straight și alte abordări bazate pe teamă?

Aspectul deosebit de relevant aici este că ne adresăm tinerilor. Aceștia sunt, în mod natural, mai susceptibili a-și asuma riscuri. Cercetările neurobiologice au demonstrat că tinerii procesează riscul altfel decât adulții raționali. Mai mult, pentru tineri, alegerile individuale sunt mai puțin importante decât stimulii sociali și emoționali. La vârsta lor, aceștia caută afirmare imediată în grup și în anturajul lor. Dacă acest anturaj are o influență negativă asupra comportamentului lor, orice mesaj rațional despre faptul că își pun în pericol viitorul nu va fi asimilat.¹⁵ De aceea există riscul ca aceste programe să aibă alt efect decât cel scontat.¹⁶ Poate părea cool să faci ceva contrar mesajului părinților lor sau, chiar mai rău, poate părea ca un comportament normal pentru anturajul respectiv. Tot astfel, s-a demonstrat că în special campaniile de prevenire a drogurilor au efecte negative, deoarece, arătând că, aparent, „toată lumea consumă” poate tocmai să crească percepția că, pentru a se integra, tinerii ar trebui să consume droguri.¹⁷

SCARED STRAIGHT ȘI CONTRAARGUMENTELE

„Aici funcționează”

Contextul contează, dar contează și buna guvernare. Deși evaluările se concentrează predominant pe contextul anglo-saxon, aceste constatări oferă suficiente motive de prudență. Orice actor european care se gândește să implementeze o abordare similară ar trebui cel puțin să prezinte rezultate pozitive pentru a contrazice aceste argumente. Orice altă abordare este pur și simplu periculoasă și iresponsabilă. Autorii evaluării sistematice au avertizat concis: „Ați lăsa un medic să îi aplice copilului dvs. un tratament medical cu un istoric similar al rezultatelor?”¹⁸ În plus, creierul evoluează la fel și de cealaltă parte a Atlanticului. Comportamentul amator de riscuri este tipic pentru orice tânăr, oriunde s-ar afla.

„Programul nostru este mai educativ și mai puțin bazat pe confruntare”

Există câteva variante ale abordării Scared Straight, de exemplu sub formă de tururi educative, fără confruntarea adesea agresivă cu deținuții, sau cu o sesiune de liniștire pentru a relativiza informațiile. Aceste inovări nu reușesc să abordeze problema prin aceste practici, deoarece continuă să se concentreze pe creșterea conștientizării gravității consecințelor și să determine reacții opuse din partea tinerilor. Evaluarea sistematică inițială a inclus aceste programe mai puțin bazate pe confruntare, dar ele au produs aceleași efecte: nimic.¹⁹

„Copiilor și părinților le place”

Mai multe programe – nu doar abordările Scared Straight – își susțin eficacitatea pe baza satisfacției grupului-țintă sau a personalului.²⁰ Acest lucru spune însă foarte puține despre eficacitatea lor. Numai evaluările temeinice ale impactului pot determina astfel de afirmații.²¹

„Programul a fost deja implementat în numeroase locații”

Un argument similar celui anterior, nmai că aici se trag concluzii despre eficacitate pe baza implementării largi.²² Încă o dată, acest lucru nu spune nimic despre impactul real.

Deși poate că diferă contextul și metoda de implementare, poate că le place copiilor etc., oricât ar fi de inovator, mecanismul prin care se produce (*sau nu*) efectul rămâne același. Obiectivul este de a influența comportamentul descurajând oamenii prin prezentarea posibilelor consecințe negative ale comiterii unei infracțiuni.

Un alt aspect este cum sunt comunicate grupului-țintă și cum sunt percepute de către grupul-țintă posibilele consecințe negative. Trebuie luată în considerare sursa mesajului, deoarece aceasta ar trebui să fie o sursă de încredere pentru ca demersul să aibă succes.²³ Putem spune că deținuții nu sunt cele mai bune exemple pentru însuflarea unui comportament bun. Pe lângă sursele care nu sunt de încredere și cele care sunt moralizatoare, tinerii sunt confrunțați cu cele mai rele consecințe cu puțință sau chiar cu o exagerare a acelor consecințe, adică gravitatea pedepsei. După cum am arătat mai sus, pe oameni nu îi descurajează gravitatea, ci certitudinea pedepsei. În plus, nu toate infracțiunile și procedurile penale îi vor trimite în închisoare, cu atât mai puțin pe viață. Cu alte cuvinte, dacă mesajul înspăimântător este perceput a fiind improbabil și exagerat, el nu va rezona cu grupul-țintă.²⁴

Motivul pentru care eșuează Scared Straight și abordările similare nu ar trebui interpretat ca o recomandare inversă privind abordarea corectă. Nu este nici de dorit, nici fezabil să ne asigurăm că fiecare infractor tânăr primește o sentință de detenție pe viață. Totuși, aceste constatări ne arată că faptul de a-i speria pe copii cu o pedeapsă gravă este, în cel mai bun caz, ineficace și, în cel mai rău caz, dăunător.²⁵ În ciuda bunelor intenții, descurajarea nu funcționează în felul acesta – nu pentru acest grup-țintă. Cercetările sugerează însă câteva abordări pe bază de descurajare care funcționează.

CÂND FUNCȚIONEAZĂ TOTUȘI DESCURAJAREA?

Descurajarea nu produce efecte identice pentru toată lumea și nu va funcționa la fel pentru întreaga populație.²⁶ Ea îi va afecta numai pe cei care sunt deja predispuși sau tentați să comită o infracțiune. Majoritatea oamenilor respectă legea indiferent de puterea de descurajare a acesteia. Ca atare, putem spune că descurajarea este o abordare eficientă numai în cadrul prevenției secundare și terțiare.²⁷

Cu alte cuvinte, probabilitatea efectului crește când abordarea este una țintită. Îmbinarea acestei abordări țintite cu înțelegerea faptului că descurajarea funcționează predominant prin certitudinea pedepsei și, mai concret, prin certitudinea prinderii infractorilor, înțelegem că închisorile și deținuții nu sunt mesagerii potriviți. Actorii-cheie în abordările de descurajare eficiente sunt poliția și strategiile polițienești care duc la o transformare vizibilă și de amploare a riscului de a fi prins.²⁸

Înainte de a continua cu această argumentare, este important să distingem între descurajare și incapacitare. Și aceasta din urmă este o funcție a sistemului de justiție penală, mai concret, a activității polițienești, și împiedică un infractor să *recidiveze* în comiterea unei infracțiuni restricționându-i capacitatea de a face acest lucru. În termeni simpli, principala diferență dintre descurajare și incapacitare este deci că descurajarea funcționează ca prevenție a criminalității, înainte de eveniment, prin influențarea percepției riscului de a fi prins, în timp ce incapacitarea restricționează infractorul de la a-și continua activitățile sau a comite noi infracțiuni după ce a fost prins. Incapacitarea va avea efecte de prevenire a criminalității, dar va necesita rate mai ridicate de arestare și de detenție și va consuma resurse semnificative pentru a-și menține efectul.²⁹

Prevenind criminalitatea prin descurajare, prezența patrulilor de poliție în zonele cu risc deosebit este un exemplu strălucit al modului în care aceasta funcționează într-o abordare țintită. Resursele poliției se concentrează pe așa-numitele „zone fierbinți ale criminalității”: zone geografice mici cu o rată ridicată a criminalității.³⁰

Analizând 65 de studii, Braga et al. (2019) a concluzionat că această abordare are efecte restrânse, dar relevante asupra criminalității. În plus, nu numai că există mici semne de dislocare, dar există chiar o probabilitate mai mare ca efectele să se facă simțite dincolo de zona avută în vedere. Concentrându-și eforturile și patrulele, poliția crește riscul infractorilor de a fi prinși în zonă și reușește astfel să descurajeze infracțiunile legate de droguri, de perturbarea liniștii publice, de proprietate, precum și infracțiunile violente.³¹

După cum putem vedea aici, se menționează efectele pentru anumite infracțiuni. În plus față de grupul-țintă sau de locația geografică, tipul de infracțiune este și el un factor important pentru ca descurajarea să funcționeze. Descurajarea influențează unele infracțiuni într-o măsură mai mică decât pe altele. Este improbabil să fie influențate infracțiunile emoționale, cum sunt, de exemplu, *crimele pasionale*, dar descurajarea care vizează infracțiunile mai deliberate, precum cele care afectează proprietatea, prezintă o probabilitate de reușită mai ridicată.³²

O altă strategie de activitate a poliției care funcționează printr-o abordare țintită, crescând riscul infractorilor de a fi prinși, se numește „descurajare specifică” sau „activitatea polițienească de acționare a pârghiilor”.³³ Acestea i s-au atribuit efecte pozitive, în special când vizează violența legată de bande, dar și în ceea ce privește recidiviștii și piețele de droguri în aer liber. Caracteristica principală constă în interacționarea directă cu grupul-țintă, asigurând faptul că acesta cunoaște consecințele recidivării și oferind alternative viabile prin serviciile sociale.³⁴ În abordarea mai largă sunt cooperați și membrii comunității sau ai familiei, sporind eficacitatea colectivă și controlul informal al comunității respective și eliminând unele dintre justificările pe care le-ar putea invoca infractorii pentru a-și reduce la minimum responsabilitatea personală. Cititorul atent a observat, probabil, că „conștientizarea” face parte, într-adevăr, din această abordare. Luată separat, conștientizarea are foarte puțin efect. Însă dacă este țintită, ca în cazul acesta, încorporată într-o abordare holistică, își dovedește valoarea.³⁵

CASETĂ: OPERAȚIUNEA ARMISTIȚIU ȘI ACTIVITATEA POLIȚIENEASCĂ ORIENTATĂ SPRE PROBLEME

Un factor important al reușitei descurajării specifice este modul în care se leagă de activitatea polițienească orientată spre problemă. Acest mod de lucru pune accentul principal pe evaluarea corectă a nevoilor și a problemelor dintr-o zonă, pentru a adapta reacția la realitatea locală.³⁶

Un exemplu strălucit al acestei abordări este operațiunea Boston Ceasefire (armistițiul de la Boston), menită să reducă violența cu arme legată de bande.³⁷ Împrenă cu aplicarea țintită a legii vizând traficanții de arme, poliția s-a asigurat că membrii bandelor cunoșteau consecințele pe care le-ar fi suportat în cazul în care continuau actele de violență.³⁸ Au fost comunicate sancțiunile, iar prin colaborarea dintre biroul procurorului local s-a asigurat ducerea la bun sfârșit a urmărilor penale. Deoarece majoritatea erau acuzați penal, acuzațiile au fost suspendate și chiar anulate, cu condiția ca toată lumea să respecte regulile convenite. Dacă o singură persoană nu respecta regulile, acuzațiile aveau să fie reluate pentru toți membrii grupului. Desigur că s-a creat astfel presiune în anturaj în interiorul bandelor pentru evitarea participării la infracțiuni violente. Numai mesajele bine gândite, adaptate și bazate pe cercetare temeinică pot obține astfel de rezultate, cu ajutorul unei rețele de susținere potrivite. Sacrificarea pentru echipă nu mai funcționa. În schimb, a funcționat abordarea mixtă a descurajării țintite: ratele de omucidere în rândul tinerilor au înregistrat o scădere incredibilă de 63 %, iar atacurile înarmate, o scădere cu 25 %.³⁹

CONCLUZIE

Este clar că descurajarea are valoarea sa, dar numai dacă este folosită corect. Scared Straight și alte abordări bazate pe teamă se concentrează pe severitatea pedepsei și pe a le prezenta copiilor cele mai rele consecințe pe care le-ar putea suferi dacă ar comite infracțiuni. Aceste abordări sunt ținta unor critici numai din perspective etice,⁴⁰ dar ele nu demonstrează niciun efect pozitiv. Orice actor din domeniul prevenirii criminalității ar trebui să fie conștient de efectele negative ale acestui tip de program și să tragă concluziile.⁴¹

Există, prin contrast, și abordări eficiente bazate pe descurajare, când acestea se concentrează pe anumite infracțiuni, pe anumite grupuri-țintă sau în anumite zone geografice și când vizează creșterea certitudinii pedepsei. Strategiile polițienești care vizează aceste aspecte și produc efecte vizibile asupra riscului infractorilor de a fi prinși a efecte pozitive – o demonstrează dovezi științifice robuste.

Endnotes

- 1 A. Petrosino, C. Turpin-Petrosino și J.O. Finckenauer, Well-Meaning Programs Can Have Harmful Effects! Lessons from Experiments of Programs Such as Scared Straight, *Crime & Delinquency* 46:3 (2000); European Crime Prevention Network, Awareness-Raising Never Hurts, Does It?, Mythbuster, Brussels: EUCPN, forthcoming.
- 2 A. Petrosino, C. Turpin-Petrosino, M.E. Hollis-Peel și J.G. Lavenberg, Scared Straight and Other Juvenile Awareness Programs for Preventing Juvenile Delinquency: A Systematic Review, *Campbell Systematic Reviews* 9:1 (2013), <https://dx.doi.org/10.4073/csr.2013.5>.
- 3 Ibid.
- 4 D.P. Farrington și B.C. Welsh, The Science and Politics of Crime Prevention: Toward a New Crime Policy, in: D.P. Farrington și B.C. Welsh (Eds.), *The Oxford Handbook of Crime Prevention*, Oxford: Oxford University Press, 2012; Petrosino et al., Well-Meaning Programs Can Have Harmful Effects! Lessons from Experiments of Programs Such as Scared Straight.
- 5 J. Esrick, R.G. Kagan, J.T. Carnevale et al., Can Scare Tactics and Fear-Based Messages Help Deter Substance Misuse: A Systematic Review of Recent (2005–2017) Research, *Drugs: Education, Prevention and Policy* 26:3 (2019), <https://dx.doi.org/10.1080/09687637.2018.1424115>; EMCDDA, Mass Media Campaigns for the Prevention of Drug Use in Young People, Lisabona, 2013, http://www.emcdda.europa.eu/publications/pods/mass-media-campaigns_en.
- 6 Petrosino et al., Scared Straight and Other Juvenile Awareness Programs for Preventing Juvenile Delinquency: A Systematic Review; Petrosino et al., Well-Meaning Programs Can Have Harmful Effects! Lessons from Experiments of Programs Such as Scared Straight; Farrington and Welsh, The Science and Politics of Crime Prevention: Toward a New Crime Policy; European Society for Prevention Research, Position of the European Society for Prevention Research on Ineffective and Potentially Harmful Approaches in Substance Use Prevention, 2019, <http://euspr.org>; A.V. Papachristos, Too Big to Fail: The Science and Politics of Violence Prevention, *Criminology & Pub. Pol'y* 10 (2011); J.O. Finckenauer, "Scared Straight" and the Panacea Phenomenon: Discussion, *Analele Academiei de Științe din New York* 347:1 (1980), <https://dx.doi.org/10.1111/j.1749-6632.1980.tb21271.x>.
- 7 Finckenauer, "Scared Straight" and the Panacea Phenomenon: Discussion; J. McCord, Cures That Harm: Unanticipated Outcomes of Crime Prevention Programs, *Analele Academiei Americane de Științe Politice și Sociale* 587:1 (2003), <https://dx.doi.org/10.1177/0002716202250781>.
- 8 Petrosino et al., Scared Straight and Other Juvenile Awareness Programs for Preventing Juvenile Delinquency: A Systematic Review; T. Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2016.
- 9 D.S. Nagin, Deterrence in the Twenty-First Century, *Crime and Justice* 42:1 (2013), <https://dx.doi.org/10.1086/670398>.
- 10 D.S. Nagin, Deterrence: A Review of the Evidence by a Criminologist for Economists, *Annual Review of Economics* 5:1 (2013); T.A. Loughran, R. Paternoster și D.B. Weiss, Deterrence, in: A.R. Piquero (Ed.), *The Handbook of Criminological Theory*, Chichester, West Sussex: Wiley, 2015.
- 11 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*.
- 12 Nagin, Deterrence in the Twenty-First Century; Loughran et al., Deterrence.
- 13 Nagin, Deterrence: A Review of the Evidence by a Criminologist for Economists.
- 14 Nagin, Deterrence in the Twenty-First Century.
- 15 European Society for Prevention Research, Position of the European Society for Prevention Research on Ineffective and Potentially Harmful Approaches in Substance Use Prevention.
- 16 M.P. Rubenson, K. Galbraith, O. Shin et al., When Helping Hurts? Toward a Nuanced Interpretation of Adverse Effects in Gang-Focused Interventions, *Clinical Psychology: Science and Practice* (2020); McCord, Cures That Harm: Unanticipated Outcomes of Crime Prevention Programs.
- 17 European Society for Prevention Research, Position of the European Society for Prevention Research on Ineffective and Potentially Harmful Approaches in Substance Use Prevention; European Crime Prevention Network, Preventing Drug-Related Crimes: Achieving Effective Behavioural Change, Toolbox Series nr. 16, Bruxelles, EUCPN, 2020, <https://eucpn.org/toolbox16-drugrelatedcrimes>.
- 18 Petrosino et al., Scared Straight and Other Juvenile Awareness Programs for Preventing Juvenile Delinquency: A Systematic Review.
- 19 Ibid.
- 20 McCord, Cures That Harm: Unanticipated Outcomes of Crime Prevention Programs.
- 21 European Society for Prevention Research, Position of the European Society for Prevention Research on Ineffective and Potentially Harmful Approaches in Substance Use Prevention; B.C. Welsh și D.P. Farrington, Evidence-Based Crime Policy, in: M. Tonry (Ed.), *The Oxford Handbook of Crime and Criminal Justice*, Oxford: Oxford University Press, 2011; Petrosino et al., Well-Meaning Programs Can Have Harmful Effects! Lessons from Experiments of Programs Such as Scared Straight.
- 22 European Society for Prevention Research, Position of the European Society for Prevention Research on Ineffective and Potentially Harmful Approaches in Substance Use Prevention.
- 23 Rețeaua europeană de prevenire a criminalității, Conștientizarea nu strică niciodată, nu-i așa?
- 24 Rețeaua europeană de prevenire a criminalității, Preventing Drug-Related Crimes: Achieving Effective Behavioural Change; Esrick et al., Can Scare Tactics and Fear-Based Messages Help Deter Substance Misuse: A Systematic Review of Recent (2005–2017) Research.
- 25 Petrosino et al., Scared Straight and Other Juvenile Awareness Programs for Preventing Juvenile Delinquency: A Systematic Review.
- 26 Nagin, Deterrence in the Twenty-First Century.
- 27 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*; N. Tilley, Middle-Range Radical Realism for Crime Prevention, in: R. Matthews (Ed.), *What Is to Be Done About Crime and Punishment?*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2016.
- 28 Loughran et al., Deterrence; Nagin, Deterrence in the Twenty-First Century; Nagin, Deterrence: A Review of the Evidence by a Criminologist for Economists.
- 29 Nagin, Deterrence: A Review of the Evidence by a Criminologist for Economists.
- 30 D. Weisburd, The Law of Crime Concentration and the Criminology of Place, *Criminology* 53:2 (2015).
- 31 A.A. Braga, B. Turchan, A.V. Papachristos și D.M. Hureau, Hot Spots Policing of Small Geographic Areas Effects on Crime, *Campbell Systematic Reviews* 15:3 (2019); Nagin, Deterrence: A Review of the Evidence by a Criminologist for Economists; Loughran et al., Deterrence.
- 32 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*.
- 33 A.A. Braga, D. Weisburd, and B. Turchan, Focused Deterrence Strategies Effects on Crime: A Systematic Review, *Campbell Systematic Reviews* 15:3 (2019).
- 34 Ibid.
- 35 Rețeaua europeană de prevenire a criminalității, Conștientizarea nu strică niciodată, nu-i așa?
- 36 Braga et al., Focused Deterrence Strategies Effects on Crime: A Systematic Review.
- 37 Tilley, Middle-Range Radical Realism for Crime Prevention.
- 38 Nagin, Deterrence in the Twenty-First Century.
- 39 Braga et al., Focused Deterrence Strategies Effects on Crime: A Systematic Review.
- 40 Rețeaua europeană de prevenire a criminalității, Prevenirea infracțiunilor legate de droguri: realizarea unor schimbări comportamentale eficiente.
- 41 McCord, Cures That Harm: Unanticipated Outcomes of Crime Prevention Programs; Farrington and Welsh, The Science and Politics of Crime Prevention: Toward a New Crime Policy.

Mențiune

EUCPN (2020). Mit demontat: Vă avertizăm că mesajul următor vă poate afecta emoțional... Bruxelles: EUCPN.

Aviz juridic

Conținutul prezentei publicații nu reflectă în mod obligatoriu opinia oficială a vreunui stat membru al UE și nici a unei agenții ori instituții din cadrul Uniunii Europene sau al Comunităților Europene.

Autori/Coordonatori

Jorne Vanhee, responsabil cercetare, Secretariatul EUCPN.

Parte din proiectul „EUCPN Secretariat”, mai 2021, Bruxelles

Cu sprijinul financiar al Fondului pentru securitate internă al UE – poliția